

۲۰۱۹/۰۵/۰۷

فردوس

دشواری مذاکرات دوحه

مذاکره داکتر خلیل‌زاد و طالبان در دوحه ادامه دارد. دو طرف روی آنچه که خلیل‌زاد تضمین مبارزه با ترور و جدول زمانی خروج نیروهای ناتو میخواند، مذاکره خواهند کرد. امریکا میخواهد که طالبان خروج خودشان را از صف جهادیسیم جهانی کلید بزنند و روی مکانیزمی با ایالات متحده توافق کنند که بر مبنای آن واشنگتن تعهدات به امنیت ملی امریکا را نظارت کند. بعید نیست که امریکایی‌ها به طالبان فهرستی از نام‌های افراد و گروه‌ها را داده باشند تا این گروه آنها را از قلمرو زیر سلطه شان خارج کند و همچنان روی مکانیزمی با ایالات متحده به توافق برسد که بر اساس آن امریکا قابلیت نظارت بر قلمرو طالبان را داشته باشد تا آن افراد و گروه‌ها دوباره برنگردند. شاید شماری از سردسته‌های طالبان که با افراد مسلح خارجی از نزدیک کار می‌کنند، زیاد مایل نباشد که آنها را از مناطق زیر سلطه شان بیرون کنند و به همین دلیل است که مذاکره امریکا و طالبان در قطر زیاد آسان نیست.

از صحبت‌های خلیل‌زاد در مصاحبه با لطف‌الله نجفی زاده در طلوع برمیآید که طالبان برای رسیدن به جدول زمانبندی خروج نیروهای امریکایی مذاکره میکنند. طالبان می‌خواهند جانب امریکا یک جدول زمانبندی خروج نیروهای ناتو را اعلام کند. در مقابل آن ایالات متحده میخواهد که گروه طالبان افراد و دسته‌هایی را که امریکا و متحدانش آن را دشمن‌شان میدانند، از قلمرو زیر سلطه این گروه خارج کنند. امریکا دنبال مکانیزمی هم است که از قلمرو زیر سلطه طالبان و شاید سراسر افغانستان نظارت کند تا گروه‌های جهادیسیم ضد ایالات متحده به آن قلمرو برنگردند. اما موضع واشنگتن این است که تا زمانی که طالبان به توافق نخواهد رسید که طالبان به آتش بس سراسری تن ندهند و گفت و گوهای میان افغانی آغاز نشود.

اما موضعگیری اخیر طالبان نشان میدهد که آنها حداقل در این مرحله آماده نیستند که به آتش بس سراسری تن دهند. تلاش‌های جدی وجود داشت تا گروه طالبان در ماه رمضان آتش بس کنند، اما این گروه دوام جنگ در این ماه را توجیه ایدئولوژیک و اعتقادی کرد. این امر نشان دهنده آن است که موضع واشنگتن، طالبان و حکومت افغانستان هنوز به هم آن طوری که باید، نزدیک نشده است. حکومت افغانستان هم بر مذاکره ای تأکید دارد که در آن نقش دولت برجسته باشد، اما طالبان تا حال برای شرکت در اجلاسی که در آن نقش حکومت افغانستان پررنگ باشد، اعلام آمادگی نکرده اند.

با آنکه امریکا و طالبان روی موضوع تروریسم و خروج مذاکره میکنند، اما در مورد مذاکرات میان افغانی و آتش بس تا هنوز پیشرفت اندکی هم صورت نگرفته است.

حمله انتحاری های طالبان بر قوماندانی پولیس بغلان هم نشاندهنده آن است که دسته های نظامی طالب ها تصمیم دارند با سرسختی تمام به جنگ ادامه بدهند. وقتی طالبان به آتش بس یا کاهش خشونت ها توافقی نداشته باشند، روشن است که برای ایالات متحده دلیل سیاسی محکم برای اعلام یک جدول زمانی برای خروج باقی نمی ماند. جدول زمانی خروج نیروهای ناتو، موضوعی است که در جرگه مشورتی کابل هم مطرح شد؛ ولی اعلام این جدول برای ایالات متحده وقتی میتواند یک دست آورد دیپلماتیک تلقی شود که گروه طالبان به آتش بس تن دهد. حتی اگر مذاکرات میان افغانی شبیه نشست مسکو برگزار شود و طالبان باز هم به آتش بس توافق نکنند، اعلام جدول زمانی خروج نمیتواند برای ایالات متحده یک دست آورد باشد. اگر ایالات متحده بدون دریافت امتیاز آتش بس به اعلام یک جدول زمانی برای خروج تن دهد، این امر به معنای واگذاری میدان به طالبان تفسیر خواهد شد، نه یک دست آورد دیپلماتیک برای امریکا.

آقای خلیل زاد در مصاحبه اخیرش هم گفت که برای آنها نفس خروج مسأله اصلی نیست، بلکه برقراری صلح و ثبات در افغانستان هدف محوری آنها است. روشن است که بدون آتش بس سراسری و آغاز مذاکره جدی میان طالبان، حکومت و نیروهای سیاسی در مورد آینده سیاسی افغانستان، جدول زمانی خروج نیروهای امریکایی نمیتواند به پایان جنگ کمک کند. اگر جدول زمانی خروج نیروهای خارجی در غیاب آتش بس و مذاکرات معنادار طالبان، حکومت و نیروهای سیاسی افغانستان اعلام شود، گروه طالبان باور و علاقه خود را به مذاکره از دست میدهد و به دوام جنگ فکر میکنند. در آن صورت جهت های دیگر در افغانستان هم به فکر بقای نظامی خود خواهند افتاد و این امر مرحله جدیدی از جنگ را کلید خواهد زد.

تجربه این وضعیت را در سال ۱۹۹۱ هم داریم. در سپتامبر همان سال شوروی وقت از حمایت حکومت داکتر نجیب دست کشید. مسکو در آن زمان اعلام کرد که به هدف راه افتادن یک روند جامع برای حل سیاسی جنگ افغانستان، از حمایت نظامی داکتر نجیب در تفاهم با امریکا دست می کشد؛ اما این موضع مسکو سبب خلق اضطراب، ابهام و دلهره در کابل شد. رهبران نظامی و سیاسی حزب دموکراتیک خلق در پاسخ به این اضطراب و دلهره، با فرماندهان تنظیم ها دست به اتحاد زدند. روابط خویشاوندی، سمتی و قومی، اساس این معامله ها را تشکیل می داد. این امر سبب شد که حکومت داکتر نجیب به سرعت در خطوط قومی تجزیه شود و حل سیاسی تحقق نیابد.

جدول زمانی خروج نیروهای خارجی اگر بخشی از یک توافق جامع حل منازعه نباشد و قبل از رسیدن به چنین توافقی اعلام شود، جنگ را به پایان نمیرساند. آقای خلیل زاد تاریخ دهه نود افغانستان را بیشتر از هر دیپلمات دیگر امریکایی خوب می فهمد و حتماً اضرار اعلام قبل از وقت جدول زمانی خروج نیروهای ناتو را می داند.